Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії 9788

Здобувач ступеня доктора філософії Олександр ШАБАЛА, 1980 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2008 р. закінчив Луцький національний технічний університет і здобув освіту за другим (магістерським) рівнем освіти зі спеціальності 051 «Економіка», працює у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, на кафедрі економіки і торгівлі на посаді асистента, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка галузевих ринків».

Разова спеціалізована рада PhD 10099, утворена Наказом ректора Волинського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк) від 26 червня 2025 року, Наказ №269-з, Протокол №8.

у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради	*Ірини Святославівни СКОРОХОД*, професора, доктора економічних наук, професора кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами Волинського національного університету імені Лесі Українки
рецензента:	*Світлани Миколаївни БОРТНІК*, доцента, кандидата економічних наук, доцента кафедри економіки і торгівлі, Волинського національного університету імені Лесі Українки
опонентів:	*Василя Ярославовича БРИЧА*, професора, доктора економічних наук, директора Навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури Західноукраїнського національного університету.
	Тетяни Анатоліївни ВЛАСЕНКО, професора, доктора економічних наук, завідувача кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.
	Тетяни Юріївни ЦИФРИ, доцента, кандидата економічних наук, доцента кафедри економіки будівництва Київського національного університету будівництва і архітектури.

на засіданні «29» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Олександру ШАБАЛІ на підставі публічного захисту дисертації «Інституційний механізм забезпечення ефективності використання відновлювальних джерел енергії західного регіону України».

Дисертацію виконано у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, м. Луцьк.

Науковий керівник:

Костянтин ПАВЛОВ, професор, доктор економічних наук, професор кафедри економіки і торгівлі, Волинського національного університету ім. Лесі Українки.

Дисертацію Олександром ШАБАЛОЮ подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить наукову новизну одержаних результатів дослідження з формування теоретико-методологічних положень та розробки практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки підприємств енергетики в умовах трансформації до низьковуглецевої економіки.

Дисертація присвячена обґрунтуванню теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо підвищення рівня ефективності інституційного механізму забезпечення використання відновлювальних джерел енергії західного регіону України.

У роботі відображено результати дослідження сутності, складових та факторів впливу інституційного механізму на забезпечення ефективності використання відновлювальних джерел енергії західного регіону України. Визначено особливості, обґрунтовано вибір стратегії розвитку, а також перспективи забезпечення ефективності відновлювальних джерел енергії в західному регіоні.

Відтак, розроблені Олександром ШАБАЛОЮ теоретико-методологічні положення становлять вагомий науковий внесок у розвиток спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», поглиблюючи теоретичні засади забезпечення функціонування інституційного механізму забезпечення ефективності використання відновлювальних джерел енергії західного регіону України в умовах сучасних викликів.

Запропоновані практичні рекомендації щодо розробки та реалізації комплексного стратегічного підходу для ефективного освоєння значного потенціалу відновлювальних джерел енергії у західному регіоні України що базуватиметься на принципах сталого розвитку, залученні міжнародної технічної та фінансової підтримки, а також впровадженні інноваційних моделей реалізації галузевих регіональних проектів.

Дисертація оформлена згідно з вимогами, встановленими Міністерством освіти і науки України. Обсяг основного тексту дисертації та анотації відповідає освітньо-науковій програмі закладу відповідно до специфіки галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

Вимоги пункту 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) дотримано.

Здобувач має 16 наукових праць, із них: 2 статті в іноземних виданнях (1 з яких індексується в науково-метричній базі Scopus), 7 статей у фахових виданнях України, 7 публікацій у матеріалах й збірниках тез доповідей на наукових конференціях.

Загальний обсяг публікацій становить 14,07 д.а., з них особисто автору належать 11,29 д.а.

Вимоги пунктів 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) дотримано.

Список праць, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Pavlov, K., Pavlova, O., Kotsko, T., Novosad, O., Matiychuk, L., Tomashevska, A., Shabala, O., Pylypiv, N. (2023). Functioning efficiency of the electricity market of the western region of Ukraine. Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal, 26(2), 47-64. https://doi.org/10.33223/epj/163195 *(заг. обсяг 0,75 друк. арк., особ. внесок автора – 0,11 друк. арк.: функціонування ринку електроенергії західного регіону України)* ***(Scopus; Google Scholar; Crossref)***

2. Матійчук L., Павлова О., Павлов К., & Шабала О. (2022). Регулювання ефективності системи енергетичної безпеки в галузі відновлювальної енергетики. modeling the development of the economic systems, (4), 39–48. https://doi.org/10.31891/mdes/2022-6-6 *(заг. обсяг 0,42 друк. арк., особ. внесок автора – 0,2 друк. арк.: ефективності системи енергетичної безпеки)* ***(Index Copernicus; Google Scholar; Crossref; НБУ ім. В.І. Вернадського)***

3. *Павлова О. М., Павлов К. В., Новосад О. В.,Шабала О. П. Особливості та перспективи розвитку водневих енергетичних систем в регіонах України// Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2022. - №1.* https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-1-7815 *(заг. обсяг 0,75 друк. арк., особ. внесок автора – 0,25 друк. арк.: перспективи розвитку водневих енергетичних [illegible]пем в регіонах України)* ***(Index Copernicus; Google Scholar; Crossref; НБ [illegible] В.І. Вернадського)***

4. Шабала, О., & Матійчук, Л. (2023). Біоенергетичний потенціал України: тенденції розвитку в умовах воєнного стану. *Економічний простір*, (183), 31-36. https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-5 *(заг. обсяг 0,25 друк. арк., особ. внесок автора – 0,13 друк. арк.: Біоенергетичний потенціал України)* ***(Index Copernicus; Google Scholar; Crossref; НБУ ім. В.І. Вернадського)***

5. Матійчук Л.П., Новосад О.В., Шабала О.П., Павлова О.М. Політика інвестування в «зелену енергетику» в Україні під час воєнного стану. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2023. №1 (314). С. 301-307. https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-314-1-46 *(заг. обсяг 0,25 друк. арк., особ. внесок автора – 0,1 друк. арк.: інвестування в «зелену енергетику»)* ***(Index Copernicus; Google Scholar; Crossref; НБУ ім. В.І. Вернадського)***

6. Олександр Шабала, Оксана Новосад. Запобігання наслідків еколого-енергетичної катастрофи в Україні в умовах війни. Economic journal of Lesya Ukrainka

Volyn National University. 3, 35 (Jan. 2024), 34–42. DOI: https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-03-34-42 *(заг. обсяг 0,4 друк. арк., особ. внесок автора - 0,2 друк. арк.: наслідків енергетичної катастрофи в Україні в умовах війни)* ***(Index Copernicus; Google Scholar; Crossref; НБУ ім. В.І. Вернадського)***

7. Якимчук, О., Шабала, О., & Янчук, І. (2024). Організаційно-правові заходи підтримання енергетичної безпеки України: оцінювання впливу індекса глобального розвитку. herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 332(4), 242-248. https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-35 *(заг. обсяг 0,30 друк. арк., особ. внесок автора – 0,1 друк. арк.: підтримання енергетичної безпеки України: оцінювання впливу)* ***(Index Copernicus; Google Scholar; Crossref; НБУ ім. В.І. Вернадського)***

8. Якимчук О. Ф., Матійчук Л. П., Шабала О. П. Принципи організації партнерських відносин бізнесу і влади у сфері енергетичної безпеки України. Економічний простір. 2024. № 194. С. 132-137. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.194.132-137 *(заг. обсяг 0,25 друк. арк., особ. внесок автора – 0,1 друк. арк.: бізнес і влада у сфері енергетичної безпеки України)* ***(Index Copernicus; Google Scholar; Crossref; НБУ ім. В.І. Вернадського)***

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

9. Pavlova O., Shabala O. Institutional environment functioning of gas distribution networks in the regions of ukraine: monitoring and incentives. Vedecký časopis "EURÓPSKA VEDA". Ročník 5. 2/2021. Podhájska 2021. P.59-65. ISSN 2585-7738 *DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15573605 (заг. обсяг 0,3 друк. арк., особ. внесок автора – 0,2 друк. арк.: Інституційне середовище функціонування газорозподільних мереж в регіонах України)* ***(Index Copernicus; Google Scholar; Crossref)***

Публікації що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

10. Павлов К.В., Шабала О.П. Маркетингова діяльність в умовах споживчого ринку. Сучасні тренди поведінки споживачів товарів і послуг: ІІІ Міжнародна науково-практична конференція, 25-26 лютого 2022 р. Рівненський державний гуманітарний університет. м. Рівне : О. Зень, 2022. С. 94-96. *(заг. обсяг 0,2 друк. арк., особ. внесок автора – 0,1 друк. арк.:* діяльність в умовах споживчого ринку*)*

11. Шабала О.П., Домбровська В.С. Зарубіжний досвід управлінн іцитом енергоносіїв. Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: збірник тез та наукових праць ІІV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (Луцьк 17.12.2021р.) «Луцький національний технічний університет», 2021. С.73-75. *(заг. обсяг 0,2 друк. арк., особ. внесок автора – 0,1 друк. арк.: управління дефіцитом енергоносіїв)*

12. Шабала О.П., Бендасюк О.Д. *Інтеграція інформаційних систем в енергетичному бізнесі.* Проблеми раціонального використання соціально-економічного, еколого-енергетичного, нормативно-правового потенціалу України та її регіонів: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції ГО «ІЕЕЕД», (01 травня 2022 року), м. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня "Волиньполіграф", 2022. С.143-145. (заг. обсяг 0,2 друк. арк., особ. внесок автора – 0,1 друк. арк.: *інформаційні системи в енергетичному бізнесі*)

13. Матійчук Л.П., Павлова О.М., Шабала О.П. Renewable energy sources - the way to achieve ukraine's energy security. Трансформація національної, закордонної моделей економічного розвитку та законодавства в умовах воєнного часу: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції ВНУ ім. Лесі Українки, (27-29 червня 2022 року), м. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня "Волиньполіграф", 2022. С.350-358. *(заг. обсяг 0,4 друк. арк., особ. внесок автора – 0,4 друк. арк.:* Renewable energy sources*)*

14. Павлов Костянтин, Павлова Олена, Шабала Олександр. Аналіз ринку комерційної нерухомості львівської області у передвоєнний час. Проблеми раціонального використання соціально-економічного, еколого-енергетичного, нормативно-правового потенціалу України та її регіонів: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції ГО «ІЕЕЕД», (01 серпня 2022 року), м. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня "Волиньполіграф", 2022. С. 43-51. *(заг. обсяг 0,4 друк. арк., особ. внесок автора – 0,2 друк. арк.: комерційна нерухоміст зької області у передвоєнний час)*

15. Шабала Олександр. Перспективи створення та розвитку інститутів альтернативних джерел енергії: Проблеми раціонального використання соціально-економічного, еколого-енергетичного, нормативно-правового потенціалу України та її регіонів: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції ГО «ІЕЕЕД», (01 грудня 2022 року), м. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня "Волиньполіграф", 2022. С.35-38. *(заг. обсяг 4 друк. арк.)*

16. Шабала,О.П. Стан та ефективність використання відновлювальних джерел енергії в західному регіоні України: перспективи, особливості та реалізація. Менеджмент XXI століття : глобалізаційні виклики: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 16 травня 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. С.274-278. *(заг. обсяг 5друк. арк.)*

За критеріями «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) наукові результати висвітлені у 17 публікаціях здобувача.

Статті відповідають темі дисертації, обґрунтовують отримані наукові результати відповідно до мети статті, поставленого завдання та висновків. Всі мають активний індикатор DOI. Використання самоплагіату не виявлено.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Ірина СКОРОХОД – голова, д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Дисертаційна робота Олександра ШАБАЛИ є ґрунтовним науковим дослідженням, яке вирізняється актуальністю теми, високим рівнем теоретичної опрацьованості та практичною значущістю отриманих результатів. Автор комплексно розкрив проблематику забезпечення ефективності використання відновлювальних джерел енергії західного регіону України, запропонував поглиблені теоретико-методологічні положення та обґрунтовані практичні рекомендації, спрямовані на зміцнення стійкості та конкурентоспроможності галузі.

Результати дослідження мають вагоме значення як для розвитку економічної науки у межах спеціальності 051 «Економіка», так і для формування ефективної політики у сфері енергетики, сприяючи досягненню стратегічних цілей сталого розвитку та успішній інтеграції України в європейський енергетичний простір.

Василь БРИЧ - оппонент, д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури західноукраїнського національного університету.

Дисертація Олександра ШАБАЛИ в цілому є структурно та змістовно гарно збалансованою роботою. Послідовність викладення її положень є логічною і такою, що побудована у відповідності з науковим методом. Запропоновані в даній дисертаційній роботі теоретико-методологічні положення та практичні рекомендації щодо ефективності функціонування інституційного механізму забезпечення ефективності використання відновлювальних джерел енергії західного регіону України є особливо актуальними, а результати виконаного Олександром ШАБАЛОЮ дисертаційного дослідження є цікавими та інформативними як з теоретичної так і з практичної точки зору. Втім, мали певні зауваження, проте вони не впливають на оцінку дисертації. Зауваження можуть бути предметом подальших досліджень здобувача.

Тетяна ВЛАСЕНКО - опонент, д.е.н., професор, професор, завідувачка кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Дисертаційна робота Олександра ШАБАЛИ є самостійною завершеною працею, в якій отримано науково обґрунтовані результати, які дають можливість вирішити важливе наукове завдання – формування теоретико-методологічних положень та розробка практичних рекомендацій щодо реалізації інституційного механізму забезпечення ефективності використання відновлювальних джерел енергії західного регіону України. Дискусійні питання щодо запропонованих автором практичних рекомендацій не впливають на загальну оцінку виконаних дисертаційних досліджень. Дисертаційна робота виконана здобувачем на високому теоретичному та науково-практичному рівні, має значну наукову цінність і вагоме практичне значення.

Тетяна ЦИФРА – опонент, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки будівництва Київського національного університету будівництва і архітектури.

Текст дисертації характеризується послідовністю, доступністю та логічністю викладення матеріалу. Автор дотримується наукового стилю мовлення та використовує загальноприйняту наукову термінологію за темою дисертації. Висловлені зауваження щодо дисертаційної роботи не є критичними, не зменшують загальну наукову новизну

та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Олександра ШАБАЛИ є самостійною завершеною працею, в якій отримано науково-обґрунтовані результати, які дають можливість вирішити важливе наукове завдання, що має істотне значення для забезпечення інституційного механізму забезпечення ефективності використання відновлювальних джерел енергії західного регіону України. Запропоновані автором підходи і рішення мають належне теоретичне обґрунтування, характеризуються науковою новизною та орієнтовані на практичне впровадження.

Світлана БОРТНІК - рецензент, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і торгівлі Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Дисертаційна робота виконана на досить актуальну тему і є комплексним завершеним науковим дослідженням. Пропозиції автора детально обґрунтовані, мають наукову новизну та носять прикладний характер. Цінність практичних рекомендацій, поданих здобувачем, підтверджується довідками про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльності широкого кола профільних виробничих, наукових, освітніх та адміністративних підприємств України різних форм власності.

Результати відкритого голосування: «За» – 5 членів ради,
«Проти» » – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада PhD 10099 присуджує Олександру ШАБАЛІ ступінь доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради PhD 10099 **Ірина СКОРОХОД**